

גוש עציון 90942
 כ"א אייר תשנ"ב
 24 במאי 1992
 טל: 02-931713
 057-564855

ללאה, שלום,

לפני מספר שבועות, שמעתי את ח"כ ביטון אומר כי הוא מתמקד השנה בענייני חברה ומוכן להתחבר למי מהגושים הגדולים אשר יתן לא לפעול ולהגשים את תכניותיו בתחום זה. בעבר הוכיח ח"כ ביטון גישה קרה ומעשית בכך שקשר עצמו לרק"ח, כאשר היה ברור כי הקולות שלהם והוא מנצל אותם למען מעמדו הוא. זאת על מנת להתבסס בכנסת ולפעול על פי תכנית שלא היתה בהכרח זהה לזו של "שולחיו". לי אישית לא היה ברור באיזו מידה הזדהה ח"כ ביטון עם הקו המדיני-בטחוני של שותפיו, אך היה ברור לי לגמרי כי סדר העדיפות שלו שונה משלהם. הודעתו מלפני מספר שבועות היתה המשך לאותו קו מעשי בכך שהוא נטש את הקומוניזם והלאומניות הערבית המתונה, ברוח האופנה, אך הראה בגרות לא מועטה בכך שלמעשה קשר את הלכוד והמערך בחבילה אחת ונקט גישה כפי שהציג.

בגישה זו לפחות, מצאתי בו חבר לרעיונות העקרוניים שלי. אני הרי לא מזדהה עם מפלגה כלשהיא ונוהג לקבוע את הצבעתי לפי נושאים כלכליים וחברתיים - ולצערך אני בד"כ נאלץ להחליט על כך רק ברגע האחרון ותוך הסגייגות והתלבטות בין אפשרויות גרועות שונות. מאז הצבעתי הראשונה בישראל לפני חמש עשרה שנה, היו ממשלות שקמו בתמיכת קולי ויש שקמו בלעדיו.

כמובן, אני מוכן לשקול הצבעה בעד מפלגה אשר נציגיה פוסלים את אופי חיי ואת השקפותי הבסיסיות ביותר. אני גם מתקשה לתת את קולי למפלגה המורכבת ולו במעט בדמיוגים. (ולדוגמא, איני חושב שחיים רמון פחות מסוכן מאריאל שרון).

מאחר וח"כ ביטון היה הראשון השנה שהודיע הודעה עקרונית בדומה להשקפתי הכללית, רשמתי לעצמי להמשיך ולעקוב אחר הודעותיו ומצעו כדי לראות אם ההשקפה הכללית שציג - ויותר חשוב, התכנית המעשית - עולה בקנה אחד עם דעותי.

והנה כששמעתי על הצבתו אותך במקום השני (ואת הרעיון הטריטוריאלי והמהפכני כאחד, ביצוג נשים ברשימה), הוא עורר בי עניין נוסף. (ובכלל, מעניין לדעת אם הוא פנה אליך או להיפך - אך זו שאלה להזדמנות אחרת.) וכתוצאה מכך אני מנסח לי בראש מכתב זה כבר כמה ימים. עוד לפני ששמעתי את הראיון שלך עם רז"י ברקאי.

חשבתי שאולי תהיו פתוחים לכמה מחשבות ורעיונות בתחום הכלכלה/חברה ואני מרשה לעצמי להעלותן על הכתב בפניך בתמצית.

כשרז"י ברקאי שאל אותך על הצעתך הראשונה לכנסת, השבת בענין חוק שכר מינימום, מתוך מגמה (חיובית!) לתמרץ אנשים לעבוד לפרנסתם. לדעתי, מי שעדיין חושב שיש בכח החוק להכניע כוחות משק טבעיים, למד מתוצאות חוק הערבויות של ח"כ שיטריט שהמשק מורכב ומתוחכם מדי לטיפול פשטני. העלאת שכר מינימום כצעד בודד תהפוך פעילות יוצרת מסוגים שונים לבלתי כדאית (במיוחד בתעשייה) ויגדיל את השוק השחור בשרותים ובמסחר. הרי בשוק חפשי למחצה, כזה בישראל, כאשר מישהו רוצה לעבוד ומישהו אחר רוצה להעסיק והמחיר והתנאים מוסכמים, כל התערבות מטעם החוק רק יפגע. (אם כי ברור כי התערבות מסוימת, כגון בבטיחות, מקובלת על כלנו). שמעתי פעם מזכיר מועצת פועלים אומר (בערך) "אם המפעל לא מסוגל לשלם שכר הוגן, אין לו זכות קיום לבעליו". (ומה בענין זכות הקיום לפועלים הנפלטים לרחוב?)

תקון חוק שכר מינימום יכול להעשות בהצלחה אך ורק בתאום עם הסדרים להוזלה קבועה ומקיפה של עלות העבודה השכירה במשק. הרי זה אינו סוד שעלות העבודה מורכבת מעשרות אחוזי מס - אולי יותר מכל מרכיב אחר בעלות היצור. (יש גם בעיה בתנאים סוציאליים אשר לכל הדעות פחות חשובים מעצם הקיום ביום יום.) ובהשוואה, עלויות הון - כולל כאלו שתכליתם לצמצם בכח אדם - מסובסדות בעשרות אחוזים בכסף של משלם המסים. מדיניות זו, מביאה חברות (אף ממשלתיות) ומוסדות לפעול בנגוד לצרכי תעסוקה של העם והמשק. אנו חייבים לשנות את הגישה באפן יסודי - הן בהורדת נטל המסוי על עבודה והן בתפיסותנו לגבי תמיכה והמרצה. העלאת שכר מינימום תהיה לטלאי זמני ולא מועיל - ללא מדיניות כוללת.

ואם הזכרתי את המסוי על עבודה, אין מנוס מעניין מס הכנסה עצמו. אני אמנם לא מתומכי יעקב גרוס ("הס מס" - אם זכור לך) וכדומה, אבל אני מאלה המאמינים שמש על הכנסה גורם לצרות גדולות במשק ובחברה בזמן שכל יתרוננו בכך שהוא קל לגביה מחלק מהצבור (השכירים). לדעתי (ובקצרה) יש לבטל מס הכנסה על יחידים (בשונה מחברות) ולהגדיל את המס על צריכה, כלומר מס ערך מוסף. בנוסף לתמריץ לעבודה, צעד זה יצור תמריץ לחסכון, שהוא כידוע המקור הרצוי (הלא-ממשלתי) להשקעה ולצמיחה. עם זאת, יש לקבוע שתי רמות מע"מ (נמוכה לאכל, גבוהה לכל השאר) כדי להיטיב עם מעוטי הכנסה שאחוז גבוה מהוצאותיהם באכל. העניין עצמו מורכב לתכנון ולבצוע, וסביר להניח שאפס מס יומרני מדי, אך העקרון, לדעתי, תקף.

מעולם לא נחשדתי בקרבת יתר לרעיונות הסוציאליזם והבולשביזם המנהלות את כלכלת ישראל, ובכל זאת אני חולק על הדעה הרווחת בעניין הפרשת חברות ממשלתיות - במיוחד אלה השולטות על אוצרות הטבע. מבלי להאריך, הממשלה הקימה (בהעדר משקיעים אחרים, אך לא רק) חברות והפקידה בידיהן אוצרות טבע ומשאבים לאומיים כדי להפכם (האוצרות) לתעסוקה ומטבע חוץ. זה צו השעה היום לא פחות מאשר לפני ארבעים שנה. אמנם יש צורך בנהול מקצועי, חסכני, יעיל, ואמנם יש מפעלים שהמשך קיומם נוגד כל עניין והגיון, אך בין זה ובין הפקדת אוצרות לאומיים בידי אנשים פרטיים, מרחק רב. החשבונות הקשורים בנצול משאבים של כלל העם חייבים להעשות בחשבון אמיתי למשק (ואיני מתכוון לשבלונה המשמשת חברות ממשלתיות היום).

ובכל זאת, מלה קצרה על מה שמכונה "הנושא המדיני-בטחוני". אין לי ספק שיש ליהודים זכויות מלאות ומוחלטות בארץ ישראל. אך מוטב לפעמים לא לממש את כל הזכויות.

בכך אסיים מכתב זה. ימים יגידו למי אצביע. בכל מקרה אני מאחל לך הצלחה.

בברכה,

ישראל פיקהולץ